

F. GRAELL I DENIEL

**SOBRE LA MEDITACIÓ
FENOMENOLÒGICA
FONAMENTAL DE HUSSERL**

**CAPÍTOL SEGON
CONSCIÈNCIA I REALITAT NATURAL**

QUADERNS DE FILOSOFIA

F. GRAELL I DENIEL

**SOBRE LA MEDITACIÓ
FENOMENOLÒGICA
FONAMENTAL DE HUSSERL**

**CAPÍTOL SEGON
CONSCIÈNCIA I REALITAT NATURAL**

19

QUADERNS DE FILOSOFIA

Barcelona 2021

2ª edició juny 2021

[1ª edició abril de 2006]

© F.Graell i Deniel

ISBN: 84-931608-8-1

www.xtec.cat/~fgraell

E-mail: fgraell@xtec.cat

Podeu fer ús de l'adreça electrònica per a qualsevol correspondència amb *Quaderns de Filosofia*.

Es prega de tenir en compte sempre de consultar si hi ha una nova edició dels quaderns (que inclou canvis de vegades prou rellevants) en la web esmentada.

CONTINGUT

Presentació, 8.

Nota preliminar, 9.

LA MEDITACIÓ FENOMENOLÒGICA FONAMENTAL CAPÍTOL SEGON

CONSCIÈNCIA I REALITAT NATURAL

I

§33. UNA INDICACIÓ PRÈVIA DE LA CONSCIÈNCIA “PURA” O “TRANSCENDENTAL” COM EL RESIDU FENOMENOLÒGIC, 11.

1. La consciència com a apuntament real, 12.

II

§34. L'ESSÈNCIA DE LA CONSCIÈNCIA COM A TEMA, 14

III

§35. EL COGITO COM A “ACTE”. LA MODIFICACIÓ DE LA INACTUALITAT, 15.

1. Acte i inactualitat, 16.
2. Cogitatio i cogitatum., 17.
3. La distinció de cogito o cogitatum des de la d'entre vivència perceptiva i cos físic, 18.
4. La distinció de cogito o cogitatum des de la d'entre el conscient i l'ésser, 19.

IV

§36. VIVÈNCIA INTENCIONAL. VIVÈNCIA EN GENERAL, 22

1. La intencionalitat fenomenològica, 23.
2. Husserl hauria avalat el discerniment entre la sensació del cos i la percepció d'un afer natural, 23.
3. Insistent que la consciència es troba com a afer real, 24.

V

§ 37. L'“ESTAR DIRIGIT” [DAS “GERICHTETSEIN-AUF”] DEL JO PUR EN EL COGITO I L'ATENDRE APREHENSOR [DAS ERFASSENDE BEACHTEN], 26.

1. L'aprehensió [*Erfassung*], 28.

VI

§38. REFLEXIONS SOBRE ACTES. PERCEPCIONS IMMANENTS I TRANSCENDENTS, 39.

1. Les percepcions immanents i transcendents, 30.
2. Què li donà peu a caracteritzar percepcions immanents i transcendents, 31.

VII

§41. LA COMPOSICIÓ REAL DE LA PERCEPCIÓ I EL SEU OBJECTE TRANSCENDENT, 34.

1. La composició real i el seu objecte transcendent, 37.
2. Com podria assegurar-se la distinció entre percepció i percebut. El factor de l'actitud crítica, 39.

VIII

§ 42. L'ÉSSER COM A CONSCIÈNCIA I L'ÉSSER COM A REALITAT [*REALITÄT*]. DIFERÈNCIA PER PRINCIPIS DELS MODES DE LA INTUÏCIÓ, 41.

1. Un llistat terminològic, 42.
2. La interpretació de l'objecte transcendent, 43.

IX

§44. L'ÉSSER MERAMENT FENOMÈNIC DEL TRANSCENDENT, L'ÉSSER ABSOLUT DE L'IMMANENT, 44.

1. La retenció en Husserl, 46.

X

§45. VIVÈNCIA NO PERCEBUDA I REALITAT [*REALITÄT*] NO PERCEBUDA, 48.

1. «Totes les vivències són conscients», 50.
2. Un excurs a propòsit del camp perceptiu, 50.

XI

§46. INDUBTABILITAT DE LA PERCEPCIÓ IMMANENT, DUBITABILITAT DE LA TRANSCENDENT, 52.

1. Una realitat absoluta, 53.
2. La certesa d'allò real, 54.

PRESENTACIÓ

El capítol de les *Idees per a una fenomenologia pura i filosofia fenomenològica*¹, on Husserl proposà una meditació bàsica fenomenològica, va servir en un primer quadern (QF12) per a una presentació de l'ἐποχή a propòsit de l'actitud natural. Allò que es comença cal continuar-ho amb la resta de l'escrit de què consta aquella meditació.

També aquí se segueix acompanyant la traducció dels textos husserlians, o els seus resums, amb una lectura que no vol explicar-los, sinó que vol ser-ne una comprensió des de supòsits no husserlians. El treball no pretén ser una introducció a la fenomenologia, malgrat que l'abundor de textos ben bé permeti de fer-se alguna noció del seu abast; més aviat s'ha volgut esclarir per què no abraçar sense més les aportacions fenomenològiques.

Precisament cal poder llegir d'altres treballs i fer-se'n càrrec, de la problemàtica que ofereixen, comprendre'ls, saber de què parlen i per què ho fan així, abastar l'origen d'alguna divergència, si n'hi ha. No pas a la manera de Hegel, és clar, sinó albirant els afers des del bagatge propi mentre es deixa el d'altri tal qual, no assimilable sinó sols entrellucable des d'un altre lloc. Car això també deu distingir un tipus d'objectivitat: el fet que pren els textos com són, i els comprèn pel que hi ha escrit.

Tant de bo el lector en faci d'altres lectures, dels textos de Husserl i del text de les lectures que els acompanyen, en un diàleg constant on no cal necessàriament ara mateix un acord, quan cal una evolució en totes les coses, en especial aquí en els afers del pensament.

---

¹ Edmund Husserl, *Ideen zu einer reinen Phänomenologie und phänomenologischen Philosophie*, llibre I, *Allgemeine Einführung in die reine Phänomenologie*, La Haia, Martinus Nijhoff, 1976. Text de les tres primeres edicions, *Gesammelte Werke* (Husserliana), vol.III/1.

NOTA PRELIMINAR

Després d'haver discutit el contingut de les tesis fetes des d'una actitud natural, i d'haver-ne demanat la desconexió, Husserl s'encamina a fer veure què ha de quedar com a esfera pròpia de la fenomenologia, i per això ofereix una sèrie de consideracions a propòsit de la consciència a partir de la consciència psicològica.

Aquest segon quadern no segueix la distribució del primer, que constava d'uns pocs paràgrafs, i on es plantejava en conjunt la necessitat de superar l'actitud natural. S'ha preferit, pel nombre de paràgrafs d'aquesta segona part, d'afegir uns notes de lectura a cada paràgraf, que toquen algun dels punts que s'hi inclouen, en el paràgraf corresponent, ja sigui per a posar-los en relleu o per a indicar-hi com podria ser millor d'interpretar l'afer dins d'una posició no fenomenològica.

El text resumit de Husserl apareix també amb una línia a dreta i a esquerra, seguit de la nota, o notes, de lectura amb el corresponent avís. S'ha tornat a col·locar entre claudàtors de vegades el mot alemany, ja sigui perquè pot ser una paraula interessant, o àdhuc perquè el lector es faci càrrec d'alguns usos dels mots.

**LA MEDITACIÓ FENOMENOLÒGICA FONAMENTAL
CAPÍTOL SEGON**

CONSCIÈNCIA I REALITAT NATURAL

I

§33. UNA INDICACIÓ PRÈVIA DE LA CONSCIÈNCIA “PURA” O “TRANSCENDENTAL” COM EL RESIDU FENOMENOLÒGIC

«Mentre no es coneixia la possibilitat de l'actitud fenomenològica i hom no s'ensinistrava en el mètode de dur les objectivitats que hi emergeixen a copsar-les originàriament, el món fenomenològic havia de desconèixer-se i a penes si podia ser albirat».

Husserl surt de la consciència ordinària, aquella que es troba en actitud natural.

«Jo sóc — jo, l'home real [*wirklich*], un objecte real [*real*] tal i com ho són d'altres en el món natural. Efectuo cogitationes, “actes de consciència” en un sentit estRICTE i lat, i aquests actes són, com a pertanyents a aquest subjecte humà, esdeveniments de la mateixa realitat [*Wirklichkeit*] natural. I paral·lelament totes les meves vivències restants, des del corrent alterat de les quals els actes específics del jo resplendeixen tan particularment, es barregen, es relliguen en síntesis, es modifiquen incessantment. *En el sentit més lat* (però menys adequat) *l'expressió consciència s'aplica a totes les vivències conjuntament*. “En actitud natural”, com estem segons hàbits ben establertes i mai no qüestionats, tampoc no en el pensament científic, prenem aquestes troballes conjuntes de la reflexió psicològica com a esdeveniments reals [*reel*], àdhuc com a vivències d'essència animal».

S'estableix després que és des d'aquesta mateixa esfera de la vivència des d'on, i per mitjà de la nova actitud, emergeix el nou domini. Per això, i encara sense desconexió del judici, caldrà que estudiem què hi trobem, en l'esfera de la consciència, d'immanent; que n'esbossem una anàlisi sistemàtica essencial. El que ens cal és una certa comprensió de l'essència de la consciència en general, i

en especial de la consciència que segons la seva essència és conscient de la realitat natural. Fent això veurem que «la consciència té un si mateixa un ésser propi que no és afectat en la seva essència pròpia absoluta per la desconexió fenomenològica. Feta la desconexió queda com a “residu fenomenològic”, com una regió òptica peculiar per principis [*prinzipiell*], que pot esdevenir el camp d’una nova ciència — la fenomenologia».

Amb l’*ἐποχή* guanyarem doncs una consciència pura i en conjunt tota la regió fenomenològica. El paràgraf afegeix afers terminològics: que la consciència pura també es caracteritzarà com a consciència transcendental per motius teoreticocognoscitius; l’operació de l’*ἐποχή* com a *ἐποχή* transcendental. «Metòdicament aquesta operació es descompondrà en les diferents passes de la “desconexió”, del “posar entre parèntesi”, i per això el nostre mètode prendrà el caràcter d’una reducció gradual. Per la qual cosa parlarem, i àdhuc preferentment, de *reduccions fenomenològiques* (en especial també, unitàriament en vistes de llur totalitat, de la reducció fenomenològica); per tant, des del punt de vista teoreticocognoscitiu, també de reduccions transcendentals».

* * *

[*notes de lectura al text §33*]

1. La consciència com a apuntament real.

1. En el dia a dia s’expressa que hi ha la realitat del jo, del fet de ser home, de la consciència i vivència, etc.

Tot això, i el punt d’arrencada de l’estudi de l’actitud natural, no impedeix d’albirar el propòsit. Car, sigui com sigui:

«la consciència té un si mateixa un ésser propi que no és afectat en la seva essència pròpia absoluta per la desconexió fenomenològica. Feta la desconexió queda com a “residu fenomenològic”, com una regió òptica peculiar per principis [*prinzipiell*], que pot esdevenir el camp d’una nova ciència — la fenomenologia».

Tanmateix ara, com a punt de partida de la consideració fonamental, Husserl agafa la realitat de les troballes de la reflexió psicològica en l'esfera de la consciència (*Bewusstseinsphäre*), de manera que hi ha el manteniment d'una descripció en actitud natural.

2. Semblaria que la consciència quotidiana en actitud natural podria no topar amb troballes específiques de les reflexions psicològiques com a esdeveniments reals al marge dels cossos naturals o del cos propi.

És a dir, la consideració podria decantar-se a assumir que un qualsevol afer de la consciència ordinària no tindria un ésser propi fora del les realitats naturals, sentides, etc., en l'accepció de no haver-hi un àmbit de consciència independent de les realitats.

Podria no admetre's que hi hagués consciència psicològica independent dels cossos naturals, i del cos propi, etc.

En un tal context, si la consciència no pogués separar-se d'allà on és; si es fos conscient d'això o d'allò, de manera que sense aquestes coses no hi hagués consciència, i sense ser-ne conscient tampoc no hi fossin (o no fossin reals), llavors es podria concloure que quelcom real tindria el conscient com un apuntament, de manera que ser-ne conscient no esdevindria res més que una modalitat en quelcom real.

En aquest cas també s'assumiria que, en alguna accepció, jo seria real (la subjectivitat), i no hi hauria una consciència psicològica individualitzada estrictament parlant.

Aleshores quan es volgués fer una desconexió per tal de trobar la consciència pura, transcendental, com a residu fenomenològic, l'assaig podria ser interpretat com el projecte de treure la consciència d'on és un apuntament, per tal de mantenir-la tal qual, i això pel fet que s'hauria admès que hi havia, en la corresponent actitud, una reflexió psicològica com a esdeveniment de la realitat.

II

§34. L'ESSÈNCIA DE LA CONSCIÈNCIA COM A TEMA

Comencem amb una sèrie de consideracions, en les qual deixem al marge l'ἐποχή fenomenològica, per tant les fem en plena actitud natural.

En actitud natural efectuem una reflexió psicològica sobre el nostre jo i el seu viure; ens concentrem en l'essència de la “consciència de quelcom”, en la qual nosaltres som conscients, per exemple, de l'existència [*Dasein*] de coses materials, cossos, homes, de l'existència d'obres tècniques i literàries, etc. Sabem ja que cada esdeveniment individual té la seva essència, que es copsa en puresa eidètica. Cal anotar doncs que, quan efectuem amb caràcter exemplaritzant una qualsevol vivència singular de la consciència, presa com a factum real humà, o quan recordem, o quan fantasiem, el que ens interessa són els fets essencials.

«Com a punt de partida prenem la consciència en un sentit precís, i que s'ofereix en primer lloc, que assenyalem simplíssimament mitjançant el *cogito* cartesià, el “jo penso”».

III

§35. EL COGITO COM A “ACTE”. LA MODIFICACIÓ DE LA INACTUALITAT

Davant meu hi ha un paper blanc; el veig i el toco. «Aquest veure i tocar perceptiu del paper, com la vivència concreta *del* paper que s'estén aquí, i certament del donat precisament en aquestes qualitats, precisament quan m'apareix en aquesta relativa manca de claredat, en aquesta determinació incompleta, en aquesta orientació — és una cogitatio, una vivència de la consciència. El paper mateix amb les seves condicions objectives, la seva extensió en l'espai, el seu lloc objectiu respecte de la cosa espacial que s'anomena el meu cos, no és cogitatio sinó cogitatum, no és vivència perceptiva sinó el percebut. Ara, el percebut mateix pot ser molt bé una vivència de la consciència; però és evident que quelcom així com una cosa material, per exemple aquest paper donat en la vivència de la consciència, no és per principis [*prinzipiell*] cap vivència, sinó un ésser d'una classe d'ésser del tot diferent».

En la pròpia percepció jo em giro [*zuwenden*] a l'objecte, això és, al paper. Aquest aprehendre'l [*erfassen*] és un destacar-lo [*Herausfassen*]; car cada percebut té un fons d'experiència: al voltant del paper hi ha d'altres coses, que en certa manera són afers percebuts, privats, sí, del fet de girar-m'hi i d'aprehendre'ls. Cada percepció d'una cosa té així un halo [*Hof*] d'intuïcions de fons, i també val per a tot això que hi ha una “vivència conscient”, o encara més breu, una “consciència” “de” tot el que està en el fons objectiu. «En això rau, però, que són possibles certes modificacions de la vivència originària, que esmentem com a canvi lliure de “mirada” — no precisament ni merament de la mirada física, sinó de “*l'esperit*” — des del paper mirat primerament cap als objectes que ja apareixien abans, per això

“implícitament” conscients, que gràcies al canvi de mirada esdevenen explícitament conscients, percebuts “atentament” o “observats de la vora”».

Tot el que anem dient per a la percepció val així mateix per al record i per a la fantasia: cal no confondre en cap cas els objectes conscients (per exemple, les ondines fantasiades) en aquestes classes de consciències amb les vivències conscients que en tenen consciència. «També admetem de nou que pertany a l'essència de totes aquestes vivències — aquestes preses sempre en plena concreció — aquella remarcable modificació que transporta la consciència que es troba en el *mode de l'estat girat actual* a consciència en *el mode de la inactualitat*, i a l'inrevés. Una és la vivència — per dir-ho així — consciència “*explícita*” de la seva objectivitat, l'altra la implícita, merament *potencial*».

Això valdria per a totes les vivències del pensar, del sentir, del voler. «També de totes aquestes vivències val manifestament que les actuals estan envoltades d'un “halo” d'inactuals; *el corrent vivencial mai no pot constar de meres actualitats*. Precisament les actualitats determinen, en la generalització més extensa que és possible a partir del nostre cercle d'exemples i en contrast efectuat amb les inactualitats, el sentit *precís* de l'expressió “*cogito*”, “*jo tinc consciència de quelcom*”, “*jo efectuo un acte de la consciència*”. Mantenint ben distingit aquest concepte establert, li reservarem exclusivament els mots cartesians *cogito* i *cogitationes*, si no és que indiquem expressivament per un afegit, com en “inactual” i en d'altres així, la modificació”.

* * *

[notes de lectura al text §35]

1. Acte i inactualitat.

Es presenta el fet d'estar atenent quelcom, i no fer-ho igualment d'allò que l'envolta i que no és explicitat

particularment. Allò que és explícit sempre suposa una colla d'afers implícits: la mirada al pany de la porta suposa la resta de la porta, els envans de l'habitació, etc.

Husserl doncs deu ser dels primers a posar en relleu la importància del que anomena l'acte i la modificació de la inactualitat, i el pas del primer al segon amb un nou acte.

Tot el mèrit es troba en aquest autor.

Va estimar que el cogito era l'acte i que n'eren les cogitationes.

No es pot pensar i, en conjunt, atendre quelcom sense que això no suposi la implicació, i de fet una qualsevol expressió que es manifesti segurament gaudeix del conjunt explícit-implícit.

Si Husserl no ho hagués ofert, se seria versemblantment encara en plena inadvertència del fet important de l'explícit-implícit per a la fenomenologia i per a les altres escoles de pensament.

2. Cogitatio i cogitatum.

Hi ha cogito (i cogitationes, vivències, actes de la consciència, consciències de quelcom) al costat de cogitatum: el veure perceptiu del paper, una vivència, no es confon amb el paper com a objecte espacial (és a dir, com a objecte transcendent perceptiu), que no és una vivència (deixant alguns casos que, parlant d'altres afers, sí que ho pot ser).

S'ha de tenir present que Husserl estudia la consciència en actitud natural, mentre reflecteix una consideració psicològica de la realitat d'aquesta consciència, i assumeix, per exemple, que el paper no és lliurat com a consciència (o vivència) malgrat que ha de ser conscient perquè ben bé se'l sap, se n'és conscient.

El cogitatum respondrà d'allò sabut i conscient, però que no és vivència (malgrat que se'l sap per una vivència intencional) – la cogitatio era, per exemple, en el cas del paper, una vivència que lliura una cara visual.

Hi ha doncs el supòsit, seguint l'exemple, que la concreta perspectiva visual del paper no és el cogitatum mateix; és a dir, suposa que la vivència perceptiva visual del paper no és el paper percebut. Serà un afer que repetirà en els següents paràgrafs de moltes maneres: el fet de complementar la percepció immanent amb la percepció transcendent, l'ésser com a vivència i l'ésser com a cosa, etc.

Després hi haurà ocasió doncs de parlar-ne més en detall.

3. La distinció de cogito i cogitatum des de la d'entre vivència perceptiva i cos físic.

1. El lector de Husserl podria reinterpretar la distinció de cogitatio i cogitatum a partir de la d'una esfera psicològica de l'home, d'una banda, i de les coses a l'espai (agafant sempre exemplarment la percepció dels cossos naturals), d'una altra.

El cos natural (un paper) estaria allí, entre les coses, i no es trobaria a tall de vivència. També es faria manifest que sols es gaudeix de punts de mira del paper, i que aquests són vivències de la consciència com a facta reals humans.

Per tant hi hauria l'obvietat d'una cogitatio i d'un cogitatum que brollaria de fet palmari d'una qüestió vivencial real i d'un altre de material, és a dir, d'un punt de partida que es deu a consideracions de la realitat.

És això el que possibilitarà reflexions immanents i transcendents (§38) i les troballes posteriors.

Deu tenir un cert interès de comprovar que la pedra de toc de moltes de les troballes posteriors està en la manera d'interpretar la mateixa realitat, és a dir, la del paper i la de la vivència compresa així.

2. En efecte una distinció entre vivències, com a fets reals humans, i cossos naturals (per tal de seguir-ho a nivell perceptiu) no sembla una assumptió immediata.

D'una banda la manera de percebre quotidiana no és aquella que manté sols punts de mira o perspectives dels cossos, sinó que fa que s'entomi papers, llapis, cadires, etc., i no aparicions o escorços.

D'una altra hi ha aparicions, i sembla difícil de negar que s'és conscient en el dia a dia que es gaudeix de perspectives de les coses, que hi ha un tenir-ne sols un saber efectiu circumscrit.

La discussió no rauria doncs al fet d'haver-hi realitats com a vivència i com a cosa espacial, sinó a assumir, o no, que la segona s'ha de considerar des de la primera, com volgué Husserl, o si la segona no pot tenir res que la substitueixi, de manera que és inassolible i intractable des de les vivències de l'home.

3. Si la realitat d'un paper material no pogués estudiar-se a partir de les perspectives que se'n disposa, caldria llavors atendre (1) de què és realitat una aparició i, més enllà d'això, un ombreig; (2) com s'hi arriba, a les aparicions, ombreigs, punts de mira, etc., amb el ben entès que també s'ofereix com a quelcom abastable en el dia a dia.

4. Sigui com sigui hi hauria una distinció de cogitatio i cogitatum que faria del cogito (cogitatio, vivència, acte del jo) un afer que es trobaria al mateix nivell que l'ombreig pel motiu obvi que, independentment de la interpretació d'aquest darrer, no podria no ser una experiència meva.

En efecte la distinció cogitatio i cogitatum deu incloure alguna pluralitat expressiva: d'aquí que calgui explicitar encara de què es pot tractar.

4. La distinció de cogito i cogitatum des de la d'entre el conscient i l'ésser.

1. La distinció de cogitatio i cogitatum permet també una altra interpretació, en el sentit del prendre consciència (la vivència,

l'acte del jo, la cogitatio, el mateix cogito) com a quelcom no discriminat de l'ésser.

Deu ser difícil de polemitzar a propòsit d'això, i més aviat fóra més còmode i eficaç fer-ho a l'inrevés, i preguntar-se què fa que es pugui considerar el cogito (i la resta d'expressions) distingibles del cogitatum.

La resposta deu ser que, en veure el paper, es pot ser conscient de veure'l. En aquest cas l'explicitació de la vivència no hauria d'afegir-hi res més, al fet de veure el paper: el paper seria sabut i no inconscient, per tant sempre un saber conscient, i la presa de consciència en seria sols una explicitació.

Llavor, és clar, la presa de consciència (cogitatio) no tindria solució de continuïtat amb el paper conscient (cogitatum).

Val la pena d'annotar que es diu «aquest veure i tocar perceptiu del paper, com la vivència concreta *del* paper que s'estén aquí, etc.».

El veure i tocar perceptiu del paper com a vivència concreta *del* paper no podria ser només una vivència, un acte conscient, al marge del paper.

Perquè, si el paper percebut no és trobés en la concreta vivència d'aquest veure i tocar perceptiu del paper, llavors sembla que no es tractaria d'una vivència d'un veure i tocar perceptius del paper, en l'accepció que no hi hauria quelcom com «el veure del paper» com a vivència sense el paper.

La cogitatio a partir del cogito, del «jo tinc consciència de quelcom», del «jo efectuo un acte de la consciència», no gaudiria de solució de continuïtat amb el cogitatum: ho són l'afer natural i el cos, el pensat i l'imaginat; el cogitatum explicita quelcom com a real a partir del seu saber conscient; la cogitatio explicita el saber-se conscient de quelcom real².

2. Certament Husserl estava referint-se a la consciència psicològica i partint des de l'actitud natural, per tant considerant la

---

² Tant la cogitatio com el cogitatum es poden pensar com a genèrics: però llur discussió aboca al particular.

realitat de l'home (cf.§33) i dels afers, i trobant obvi que el paper col·locat en l'espai no està dins d'aquesta consciència.

Podria no haver-hi cap cogitatum (afer patit, natural, pensament, àdhuc el jo i tota la subjectivitat) que no pogués ser objecte de la mateixa absència de discriminació, i que llavors sembli que sols s'oposaria un cogitatum (l'home real) a un altre cogitatum (el paper).

Ocorre que cogitatio i cogitatum tant es poden referir a la dualitat entre una vivència perceptiva respecte de l'objecte intencional (ombreig i paper espacial) (cf.§35,3 i §41,2) com al fet conscient i l'ésser (el present §35,4), de manera que sempre és possible una interpretació en termes d'una consciència entesa com una esfera psicològica, sobretot quan el mateix Husserl va provar d'explicar-la com a ens real (§§53-54).

IV

§36. VIVÈNCIA INTENCIONAL. VIVÈNCIA EN GENERAL

Una qualitat essencial prou rellevant de la cogitatio immodificada originària — la de ser consciència *de quelcom* — es manté en la vivència modificada. «Totes les vivències que tenen en comú aquestes propietats essencials s'anomenen també “*vivències intencionals*” (actes en el més ampli sentit de la “Investigacions lògiques”); en tant que són consciència de quelcom es diuen “*referides intencionalment*” a aquest quelcom».

No es tracta pas, és clar, d'una referència entre un esdeveniment psicològic (la vivència) i un altra existència real [*reales Dasein*] (l'objecte), d'una unió que tingui lloc en la realitat objectiva. Parlem de l'essència pura de la vivència i d'allò que s'hi inclou, en l'essència, segons necessitat incondicionada, “a priori”.

«Entre les vivències en el sentit més lat, hi comprem tot el que es troba en el corrent vivencial; per tant no sols les vivències intencionals, les cogitationes actuals i potencials, preses en llur completa concreció, sinó també allò que es troba de moments reals [*reell*] dins d'aquest corrent i dins de les seves parts concretes».

Llavors es veu fàcilment que no un qualsevol moment real en la unitat concreta d'una vivència intencional té el caràcter de la intencionalitat, per tant la qualitat de ser “consciència de quelcom”. Per exemple, les dades de la sensació en la visió perceptiva d'una cosa. «En la vivència de la percepció d'aquest paper blanc; millor encara, en els seus components [*Komponente*] referits a la qualitat blanca del paper, hi trobem, per mitjà d'un canvi de mirada escaient, la dada de la sensació [*Empfindung*] blanc. Aquest blanc és quelcom que pertany inseparablement a l'essència de la percepció concreta i ho fa com a tros de la composició [*Bestandstück*] concret *real*. Com a contingut representatiu per al blanc que apareix del paper és *portador* [*Träger*] d'una intencionalitat, però en si mateix no és una

consciència de quelcom. Això mateix val d'altres dades de vivència, per exemple, dels, així anomenats, afectes sensibles».

* * *

[notes de lectura al text §36]

1. La intencionalitat fenomenològica.

1. La consideració a propòsit de la intencionalitat es fa difícil perquè l'expressió «consciència de quelcom» és vàlida tant si aquest quelcom és un cogitatum com si és una cogitatio, és a dir, tant, per exemple, si és un paper com si és una vivència perceptiva (cf. §38).

La intencionalitat esmenta al cap i a la fi la referència per la qual hi ha l'atenció al paper o a la manera de mirar-lo.

D'alguna manera no es podria aïllar aquest element dels esmentats cogitatum o cogitatio (la vivència, etc.): seria com allò que en lliura una eclosió de contingut.

Per tant, estrictament parlant, no n'hi hauria una crítica interna possible.

2. D'altra banda les expressions «consciència de quelcom» o «referides intencionalment» podrien provocar una comprensió en la línia de més o menys fer el supòsit del joc de dos termes a través d'una frontissa que seria el «de» o la «referència».

Certament Husserl ho pensà com una característica d'aquesta vivència, i no hauria estimat dos termes discriminats.

2. Husserl hauria avalat el discerniment entre la sensació del cos i la percepció d'un afer natural.

El mateix paràgraf inclou l'explicitació que no una qualsevol vivència és intencional: la vivència de la percepció d'aquest paper blanc permet ensopegar amb la dada de la sensació blanc com a

tros de la composició, que en si mateix no és una consciència de quelcom.

Certament la percepció d'un paper blanc permet el pas que duu a la sensació de blanc, i s'acceptarà sense reserves que aquesta sensació està suposada en la percepció del paper blanc.

Deixant la via que seguí Husserl per a introduir-se a l'explicació del fet d'intuir coses perceptives, la sensació sola, podríem dir nosaltres, no es confondria amb la percepció del paper. Podríem interpretar que la sensació de blanc informaria del cos propi, i no del paper blanc, mentre que la percepció del paper blanc suposaria la visualitat blanca, en el sentit d'una qualitat blanca del paper. Seguint aquesta reelaboració establiríem que hi hauria una informació del cos i una de la natura, malgrat que s'imbriquessin l'una i l'altra: se sabia de les sensacions del cos i es veuriem papers blancs. Un afer seria percebre, i un altre sentir.

Certament es podria usar el terme 'sensació' per a la qualitat, i no n'hi hauria cap inconvenient sempre que ens adonéssim de la diferència d'ocupar-nos d'una cos natural o del cos intern propi.

3. Insistent que la consciència es troba com a afer real.

Fóra tal vegada correcte d'afirmar que la consciència, tal i com la veié Husserl, i a banda d'una accepció lata o estricta, no deixaria d'oferir-se com un *locus* («l'esfera de la consciència»), quan sembla que hi hauria consciència *des de les realitats, i que sols es parlaria de consciència per les condicions en què es donarien unes tals realitats.*

Sens dubte l'ús de 'consciència' és prou polisèmic, però bastaria aquí l'esclariment que segueix: la certesa que la realitat perceptiva estaria donada *en* una consciència (no que fos *sols* un afer *de* consciència; per això es podria dir també sense adverbis: «és *de* consciència») reflectiria només que sempre se sap; és a dir, que es pot fer saber les tasques que es duen a termes, les que s'ha fet abans, i les que es prefigura a venir. *En aquesta accepció la*

circumstància que els continguts fossin conscients seria una dada última difícilment més explicable: aquest ús de 'consciència' estaria possiblement emparentat amb d'altres usos (s'està inconscient quan algú rau estabornit, quan s'atén d'altres coses, quan no se'n sap les conseqüències, quan es fa a la babalà, etc.), malgrat que no podria implicar en cap cas una mena de subsumpció dels continguts com si la consciència els pogués fagocitar: el caràcter conscient dels continguts no lleva que hi hagi un afer perceptiu pel conjunt, no impedeix que consciència i realitat natural no siguin termes i àmbits antagònics, sinó que la realitat suposa la consciència. Es podria tant dir que no hi ha coneixement de les coses que no sigui conscient com que no hi ha consciència fora de la realitat perceptiva (i de la imaginació, etc.), de tal manera que es faria força bé d'estimar l'ús de 'consciència' com si fos sempre una substantivació del mot 'conscient', i no pas per a referir-se a un lloc a banda de les coses i els afers naturals, de les imatges, etc.

Per això els continguts es darien *en* una consciència (serien *d'*una consciència, *per* una consciència) sempre que els girs no alteressin la comprensió.

V

§ 37. L'“ESTAR DIRIGIT” [DAS “GERICHTETSEIN-AUF”] DEL JO PUR EN EL COGITO I L'ATENDRE APREHENSOR [DAS ERFASSENDE BEACHTEN]

Mentre hi ha una vivència intencional actual, per tant en el mode del cogito, el subjecte es “dirigeix” [*richten*] a través seu a l'objecte intencional. Pertany al propi cogito una “mirada a” [*“Blick-auf”*] l'objecte, mirada que brolla del jo. «Aquesta mirada del jo a quelcom és, d'acord amb l'acte, una mirada perceptiva en la percepció, fingidora en la ficció, plaent en el plaer, voluntariosa en la volició, etc. Això vol dir³ que aquest tenir a la mirada, als ulls de l'esperit, pertanyent a l'essència del cogito, a la de l'acte com a tal, no és en si mateix [*aquest tenir a la mirada*] una altra vegada un acte propi, i en especial no ha de confondre's amb un percebre (ni que sigui en un sentit prou lat) ni amb totes les altres classes d'actes emparentades amb les percepcions. Cal notar que l'*objecte intencional* d'una consciència (talment pres que sigui el correlat complet d'aquesta) de cap de les maneres no vol dir el mateix que *objecte aprehès*. Solem incloure el ser aprehès sense més en el concepte d'objecte (d'objecte en general), en la mesura que, mentre pensem *en* aquest objecte, diem quelcom d'un tal objecte, l'hem fet objecte en el sentit d'objecte aprehès. En el sentit més lat l'aprehendre coincideix amb l'atendre quelcom [*Auf-etwas-achten*], remarcar-lo, sigui això un estar atent especial o un atendre de passada, si més no tal com aquests mots s'entenen comunament. No es tracta que, *amb aquest atendre o aprehendre, s'hi trobi un mode del cogito en general*, un mode de l'actualitat, sinó que, ben vistes les coses, trobem *un mode actual peculiar* que una qualsevol consciència, o sigui un qualsevol acte, que encara

---

³ Husserl introdueix a partir d'aquí una nova qüestió, el de l'objecte aprehès: per tant «aquest tenir a la mirada» no és simplement la «mirada a».

no el té, pot agafar. Faci-ho, i llavors el seu objecte intencional no és en general sols sabut i en la mirada de l'estar dirigit de l'esperit, sinó que és un objecte aprehès, remarcat».

A una cosa, sols hi podem estar girats [*zugewendet sein*] més que d'una manera aprehensora, com passa en general per a totes les objectivitats simplement representables: l'estar girat [*Zuwendung*] és alhora “aprehensió” [*Erfassung*], “atenció” [*Beachtung*]. Però en l'acte de valorar estem girats al valor, en l'acte de l'alegria a allò alegre, en l'acte de l'amor a l'amat, en l'actuar a l'actuació, *sense* aprehendre tot això. L'objecte intencional, el valor, allò alegre, l'estimat, l'esperat com a tal, l'actuació com a actuació, «esdevé més aviat primerament objecte aprehès per mitjà d'un específic *gir* [*Wendung*] “objectivador”». En aquest cas tenim que, en el fet d'estar girat a una cosa valorant-la, s'hi inclou l'aprehensió de la cosa, però no la *mera* cosa, sinó que la cosa *preuada* o el *valor és el correlat intencional complet de l'acte valorador*. Per això quan estem girats a una cosa valorant-la no implica això per si sol que tenim el valor com a objecte aprehès tal com l'hi tenim per a predicar-li quelcom. En d'altres paraules: el valor aprehès no és simplement l'acte que valora, etc.⁴

«En actes d'aquesta classe, com els valoradors, tenim per tant un *objecte intencional en un doble sentit*: ens cal distingir entre la *mera “cosa”* i l'*objecte intencional complet*; i corresponentment una *doble intentio*, un doble estar girat [*Zugewendetsein*].»

I aquests afers encara són més complexos en els actes dels sentiments, de la voluntat, etc.

---

⁴ La manera d'expressar-se de Husserl convida a una certa confusió: pressuposa una distinció entre “mirada a” l'objecte i l'aprehensió.

En l'acte de valorar, etc., hi ha, per dir-ho així, la vivència del valor, hi ha el valor, per tant on gaudim de la consciència del valor, però que no és pròpiament cap aprehensió.

I l'aprehensió fa tenir com a objecte intencional el conjunt format per la cosa valorada i per la valoració, un tot. No es viu sols el valor, sinó el mateix fet de valorar quelcom..

[notes de lectura al text §37]

1. L'aprehensió [*Erfassung*]

1. La traducció d'*erfassen* per *aprehendre* obeeix al fet que l'ús d'aquest verb pot sembla que s'adapta millor al text original, mentre respecte el sentit de «copsar».

En Husserl no es tracta d'un nou acte, sinó d'un mode actual peculiar que una qualsevol consciència pot agafar.

Versement degué ser el primer a introduir la precisió que diferenciava entre la simple “mirada a” i el remarcament, i ho resolgué encertadament en termes d'un mode de la consciència.

Qualsevol consideració d'un afer pressuposa que se'l pot atendre, tenir-ne cura. D'aquí que Husserl ho avanci com una tasca necessària per a seguir l'exposició.

Sens dubte l'autor hauria insistit que l'aprehensió copsava l'objecte intencional que fa que esdevingui objecte aprehès. El mode de consciència fa més aviat que «se l'agafi» així. Amb l'aprehensió Husserl fa que l'objecte aprehès no perdi el protagonisme: d'aquí el mot d'*erfassen*.

2. Devem doncs a aquest pensador que es distingeixi, dit bruscament, entre el saber directe i el saber d'aquest saber. I es fa difícil de descriure-ho d'una manera més convincent.

Nosaltres mateixos ho seguim a través de l'expressió d'un adonar-se i d'un adonament (o d'un prendre consciència i d'altres), que pressuposa que no hi ha canvis rellevants en el contingut amb la corresponent alteració i modalitat, i que alhora es tracta d'una explicitació del propi ens degut que el conscient n'és una de les característiques que el fan tal qual és o una tal realitat.

La dificultat no es troba en l'*Erfassung*, sinó en la distinció prèvia (i següent) entre *cogitatio* i *cogitatum*: per això hi haurà reflexions immanents i transcendents.

VI

§38. REFLEXIONS SOBRE ACTES. PERCEPCIONS IMMANENTS I TRANSCENDENTS

Continuem: «Vivint en el cogito, no tenim pas la mateixa cogitatio conscient com a objecte intencional; però sempre hi pot esdevenir, pertany a la seva essència la possibilitat bàsica d'un "reflexiu" gir de mirada, i naturalment en la forma d'una nova cogitatio que es dirigeix sobre seu d'una manera simplement aprehensiva. Amb altres paraules, qualsevol cogitatio pot esdevenir objecte d'una, així dita, "percepció interna", i en conjunt doncs objecte d'una avaluació reflexiva, d'una aprovació o desaprovació, etc.» Tot això val, en la corresponent manera modificada, per als actes reals [*wirklichen*] en el sentit de les impressions de l'acte, per als actes conscients que tenim "en" la fantasia, "en" el record, "en" l'empatia [*Einführung*] que comprèn i reviu els actes aliens: arreu podem fer actes reflexius, mantenir els actes conscients com a objectes d'una aprehensió, i fer actes que prenen fonament sobre això.

Establim doncs una divisió entre percepcions, això és, actes en general, *transcendents* i *immanents* (evitarem de parlar de percepcions externes i internes).

«Per *actes dirigits immanentment* — d'una manera més universal, per *vivències intencionals referides immanentment* —, hi comprem aquells a l'essència dels quals correspon *que els seus objectes intencionals, si existeixen en general, pertanyen al mateix corrent vivencial que el seu*. Això és sobretot vàlid per tant allí on un acte es refereix a un acte (una cogitatio a una cogitatio) del mateix jo, o així mateix un acte a una dada sensitiva del sentiment, tot plegat del mateix jo, etc. La consciència i el seu objecte fan una unitat individual bastida purament per vivències».

Les vivències intencionals dirigides transcendentment són aquelles per a les qual no és vàlid això: són actes dirigits a l'essència, a les vivències intencionals d'un altre jo, a coses, a realitats [*Realitäten*] en general.

En el cas d'una percepció immanent, la percepció i el percebut fan una unitat immediata, la d'una cogitatio única concreta. «El percebre inclou aquí talment el seu objecte que se'n distingeix sols d'una manera abstracta, sols com a essencialment dependent. Si el percebut és una vivència intencional, com quan reflexionem sobre un convenciment tot just ara viu (per exemple dient: estic convençut que...), llavors tenim l'una dins l'altra dues vivències intencionals, de les quals pel cap baix la més alta és dependent i per això no sols es basa en la més baixa, sinó que igualment s'hi gira intencionalment»⁵.

Tot això no ha de privar que subratllem, per a les percepcions transcendentment (i per a les restants vivències intencionals referides transcendentment), que «el percebre de la cosa no sols no conté en la seva composició real [*in seinem reellen Bestande*] la cosa mateixa, sinó que [*el percebre*] es troba i tot fora d'una qualsevol unitat essencial amb aquesta cosa, naturalment pressuposada la seva existència».

* * *

[notes de lectura al text §38]

1. Les percepcions immanents i transcendentment

1. Husserl generalitzà l'aprehensió quan, fent una passa més, distribueix les «reflexions sobre actes» en immanents i transcendentment.

La vivència dirigida transcendentment esdevé quelcom que no conté la cosa mateixa (el paper espacial): aquí fa referència a la

---

⁵ En tots els casos la «depenent» és la percepció immanent.

posició que ja havia defensa amb l'afirmació que la cosa material no és una vivència.

Què podria aprehendre una vivència referida immanentment o transcendentment? Què diferenciaria una reflexió immanent d'una transcendent?

Husserl resolgué la primera a partir de l'aprehensió d'una cogitatio, mentre la segona es dirigeix a les coses, etc.

2. Sens dubte l'aprehensió no podria ajudar a diferenciar les percepcions, ni hauria servit per a caracteritzar la immanent respecte de la transcendent.

És que l'autor hauria distingit prèviament (i posteriorment) entre cogitatio i cogitatum.

D'aquí que fes, de les dues menes de reflexions, dues maneres de ser prou diferents.

2. Què li donà peu a caracteritzar percepcions immanents i transcendent.

Pel cap baix s'hi proposà d'abastar una vivència:

«Per actes *dirigits immanentment* — d'una manera més universal, per *vivències intencionals referides immanentment* —, hi comprenem aquells a l'essència dels quals correspon *que els seus objectes intencionals, si existeixen en general, pertanyen al mateix corrent, on són, de la vivència*. Això és sobretot vàlid per tant allí on un acte es refereix a un acte (una cogitatio a una cogitatio) del mateix jo, o així mateix un acte a una dada sensitiva del sentiment, tot plegat del mateix jo, etc. La consciència i el seu objecte fan una unitat individual bastida purament per vivències».

Per a les vivències intencionals dirigides transcendentment això no seria vàlid.

La pluralitat de percepcions i la unitat de l'objecte transcendent implicarien la reflexió immanent (enfront de l'objecte transcendent), i en serien una implicació, d'això.

Però l'escissió entre vivència i saber transcendent, entre percepció immanent i transcendent, etc., no seria certament una

conseqüència d'haver introduït l'aprehensió, fos referida a la vivència o a la cosa, sinó, ja es digué dalt (§35,3-4), a un encreuament de les consideracions de vivència perceptiva i cos físic, d'una banda, i les de conscient i ésser d'un altra; i es reblarà més avall (cf.§41,2) aquest fer qüestió dels continguts (hi ha vivència) al costat de mantenir els afers tal qual es perceben (hi ha coses).

La singularitat de tot plegat rauria que la direcció transcendent s'interpretarà des de la reflexió immanent. Com dirà tot seguit:

«Val la pena ara de fer-se una idea més sòlida de la manera *com el transcendent està en la consciència* on és conscient, com cal comprendre aquesta referència de l'un a l'altra, que té el seu misteri».

* * *

Recorda (§39) que la meta perseguida era la de circumscriure l'essència d'una consciència pura. Cal no perdre doncs el fil conductor mentre s'assumeix ara que la tesi general del món feta des de l'actitud natural, per la qual es defensa que trobo per la consciència, davant meu, un món de coses existents, on tinc el cos, i hi sóc ordenat jo mateix [*mich selbst*], té com a suport últim l'experiència sensorial. Basta per a la finalitat perseguida de considerar la percepció sensorial, que omple el paper d'experiència originària per als altres actes experiencials. «Una qualsevol consciència perceptiva té com a propi que és consciència *de l'autopresència en persona* [*leibhaftig*] d'*un objecte individual* que alhora és un individu en sentit lògic pur o una transformació seva lògica categorial. En el nostre cas l'individu lògic de la percepció sensorial, o millor encara, de la percepció còsica, és la cosa; i basta tractar la percepció de la cosa com a representant de totes les altres percepcions (de qualitats, de processos, etc.)».

I, meditant com a home ingenu, afirmo que el percebre apareix [*erscheint*], considerat merament com a consciència, i

prescindint del cos i dels seus òrgans, com a quelcom en si mateix sense essència, un mirar buit d'un jo buit a l'objecte mateix, que és estranyament a frec d'aquell mirar.

Després (§40) esmenta la distinció, ja tradicional, entre qualitats primàries i secundàries, i la possibilitat que la cosa donada en persona sigui una mera aparença de la veritat física.

VII

§41. LA COMPOSICIÓ REAL DE LA PERCEPCIÓ I EL SEU OBJECTE TRANSCENDENT

Què pertany a la composició real [*der reele Bestand*] concreta de la percepció i a la cogitatio? «No pas la cosa física [*això és, de la ciència física*], com és comprensible, que és completament transcendent — transcendent enfront de tot el “món de l’aparició” [*això és, el món perceptiu de l’actitud natural*]. Per més que aquest darrer se’l titlli de “merament subjectiu”, però, aquest no pertany tampoc, amb totes les seves peculiaritats i esdeveniments, a la composició real de la percepció, sinó que, enfront d’aquesta, li és “transcendent”. Considerem-ho de més a prop. Hem parlat ja ara mateix, malgrat que sols ràpidament, de la transcendència de la cosa. Val la pena ara de fer-se una idea més sòlida de la manera *com el transcendent està en la consciència* on és conscient, com cal comprendre aquesta referència de l’un a l’altra, que té el seu misteri.

«Excloquem per això tota la física i tot el domini del pensament teòric. Mantinguem-nos en el marc de la simple intuïció i de les síntesis que li pertanyen, on està inclosa la percepció. Llavors és evident que la intuïció i l’intuït, la percepció i la cosa percebuda, estan referits certament l’una a l’altre, però amb necessitat per principis no són realment [*reell*] i per essència quelcom únic i unit.

«Partim d’un exemple. Veient constantment aquesta taula, alhora voltant-la, alterant sempre el meu lloc en l’espai, tinc contínuament la consciència del ser-hi [*Dasein*] en persona, aquesta taula, una i la mateixa, i certament la mateixa que roman completament inalterada en si mateixa. La percepció de la taula, però, s’altera constantment, és una continuïtat de percepcions canviants. Tanco els ulls. Els meus sentits restants estan fora de tota referència a la taula. No en tinc ara cap percepció. Obro els

ulls i tinc de nou la percepció. *¿La percepció?* Siguem més precisos. Quan retorna no és individualment la mateixa en cap sentit. Sols la taula és la mateixa, com a idèntica, conscient [*bewußt*] en la consciència sintètica que relliga la nova percepció amb el record. La cosa percebuda pot ser sense ser percebuda, àdhuc sense ser ni tan sols sabuda potencialment (en la manera de la inactualitat descrita dalt); i això pot ocórrer sense que la cosa s'alteri. Però la percepció mateixa és el que és en el flux continu de la consciència, i per si mateixa és un flux continu: incessantment l'ara de la percepció es transforma en la consciència annexa de l'immediatament passat, i alhora llueix un nou ara. Com la cosa percebuda, també passa així amb totes les parts, els aspectes, els moments, de la cosa, transcendents necessàriament a la percepció arreu per fonaments iguals, ja sigui una qualitat primària o secundària. El color de la cosa vista no és per principis cap moment real [*reell*] de la consciència de color; apareix, però mentre apareix [*el color*] pot alterar contínuament, i *ho ha de fer*, l'aparició, segons l'experiència va mostrant-ho. *El mateix* color apareix "en" multiplicitats contínues d'*ombres* de color [*Farbenabschattungen*]. El que val per a la qualitat sensorial val anàlogament per a la forma espacial. L'una i mateixa forma (*com* la mateixa donada en persona) apareix contínuament sempre una altra vegada "d'una manera diferent", en continus altres ombres de forma. Això és un esdeveniment necessari i clarament d'una vàlua universal. Perquè sols gràcies a la simplicitat ho hem exemplificat en el cas d'una cosa que apareix inalterada en la percepció. Fer-ho venir bé per a qualsevol alteració, ho tenim a la mà.

«Per necessitat essencial correspon a una consciència experiencial, per tots cantons, de la mateixa cosa, consciència que va confirmant-se contínuament i unitàriament en si mateixa, un sistema vari de multiplicitats contínues d'aparicions i d'ombres, a través de les quals multiplicitats tots els moments objectius que es troben en la percepció amb el caràcter de la dada mateixa en persona s'ombregen en continuïtats determinades. Cada

determinació té el seu sistema d'ombres, i per a cadascuna val, com per a tota la cosa, que s'estableix com la mateixa per a la consciència aprehensora que uneix sintèticament record i nova percepció malgrat que hi hagi una interrupció en el discórrer de la continuïtat de la percepció actual.

«Ara veiem també què pertany realment [*wirklich*] i sense dubte a la composició real de les vivències intencionals concretes que s'anomenen aquí percepcions còsiques. Mentre la cosa és la unitat intencional, allò conscient idènticament i unitàriament en el discórrer contínuament ordenat de les multiplicitats perceptives que van sobreposant-se l'una en l'altra, aquestes mateixes multiplicitats tenen constantment la seva *composició descriptiva determinada*, la qual està ordenada essencialment respecte d'aquella unitat. A cada fase de la percepció correspon necessàriament, per exemple, un determinat contingut en ombres de color, en ombres de forma, etc. Aquests ombres es compten en les “dades de la sensació”, dades d'una regió pròpia amb gèneres determinats que s'apleguen, dins de cadascun d'aquests gèneres, en concretes unitats sui generis de vivències (els “camps” de la sensació); dades que, d'una manera que ara no descriurem, són animades en la unitat concreta de la percepció per unes “concepcions” [*Auffassungen*], i en aquesta animació exerceixen la “*funció representativa*”, és a dir, fan conjuntament amb això el que anomenem “l'aparèixer de” un color, una forma, etc. Això lliura, certament entrellaçant-se amb més amplis caràcters, la composició real de la percepció, que és consciència d'una i la mateixa cosa, gràcies a l'arreplec, fonamentat en l'essència d'aquelles concepcions, en una *unitat de concepció*; i també gràcies a la possibilitat, basada en l'essència de tals unitats diferents, de *síntesis d'identificació*.

«Cal observar curiosament que les dades de la sensació, que exerceixen la funció d'ombreig d'un color, d'ombreig d'una llisor, d'una forma, etc. (la funció de “representació”), per principis i del tot es diferencien del simple color, de la simple llisor, de la simple forma; en poques paraules: de totes les classes de moments còsics.

L'ombreig, malgrat ser esmentat igual, no és per principis del mateix gènere que l'ombrejat. L'ombreig és vivència. I la vivència sols és possible com a vivència i no com a quelcom espacial. L'ombrejat, però, és per principis sols possible com a espacial (és en essència espacial), i no és possible com a vivència. De fet és un contrasentit de tenir l'ombreig d'una forma (per exemple la d'un triangle) per quelcom espacial i possible en l'espai, i qui ho fa confon l'ombreig amb la forma ombrejada, això és, que apareix. Com cal ara distingir més àmpliament i amb completesa sistemàtica els moments diversos reals [*reell*] de la percepció com a cogitatio (enfront dels moments del cogitatum que li és transcendent), i com cal caracteritzar-los d'acord amb les seves distincions, en part prou difícils, tot això és un tema per a grans investigacions».

* * *

[*notes de lectura al text §41*]

1. La composició real i el seu objecte transcendent

1. El nostre autor considerarà que la cosa física, atalaiada per la ciència, és transcendent. Però hi havia una segona transcendència (que és la que ha estat considerant ara), aquella per la qual es percep una cosa, per exemple, aquesta taula o aquest color blanc. I Husserl defensà que la física estudia un transcendent que no és aliè al món de la consciència (cf. §52 de les *Ideen*), tot i que es pugui dir que la cosa física sigui transcendent enfront del món de l'aparició quotidiana.

Es percep una cosa; la cosa percebuda i la percepció immanent s'han de diferenciar. Per això hi ha una i la mateixa cosa percebuda (la taula, per exemple) a través d'una multiplicitat d'ombrejos i d'aparicions.

La cosa o el color percebut es lliura gràcies a *la composició real de la percepció*, que és consciència d'una i la mateixa cosa o d'un color.

I aquesta cosa o color *apareix*: un color, una forma, etc., apareix gràcies que els diferents ombrejos van essent animats per unes “concepcions”, i en aquesta animació exerceixen la “funció representativa”. Llavors esmenta com a través de les aparicions s’abasta la composició real de la percepció.

2. El coneixement científic, que gaudeix de la més gran rellevància, deu derivar-se originàriament del coneixement perceptiu, i no caldrà ara fer-ne un esment particularitzat. Es tracta que Husserl distingeix les coses i les determinacions de les seves parts, aspectes i moments, de les multiplicitats a través de les quals aquelles s’ofereixen, com a objectes transcendentals, com a unes i la mateixes (la mateixa taula a través d’una multiplicitat).

Ja ha admès que la cosa considerada per la física es troba en un nivell específic que no és aliè al món de la consciència, i ara afegeix que l’objecte, la taula transcendent, es lliura per la multiplicat: la percepció, per exemple, lliura un objecte (la taula perceptiva transcendent), que apareix a través d’una multiplicitat d’ombrejos.

3. Si es podria mantenir que la taula es lliuraria tal qual, i es percebria d’una manera compacta cada vegada que se la percebés; que les condicions d’un tal fet no es trobarien a mà; i que més aviat es tractaria d’una factualitat que, si es vol, hauria de remetre a consideracions del cos. Sens dubte les multiplicitats d’ombrejos i d’aparicions han estat molt tractats per prou estudiosos, potser pel denominador comú que han estudiat la consciència com un àmbit específic.

Si fos així caldria, una vegada més interpretar la defensa husserliana d’haver-hi multiplicitat, i unitat transcendent.

2. Com podria assegurar-se la distinció entre percepció i percebut. El factor de l'actitud crítica.

Husserl estimà que la taula es lliurava per una multiplicitat canviant de la percepció.

La taula seria una i completament inalterada en si mateixa mentre la percepció que n'hi ha s'alteraria constantment. Hi hauria una polarització entre la inalterable cosa i la canviant percepció.

«Llavors és evident que la intuïció i l'intuït, la percepció i la cosa percebuda, estan referits en llur essència certament l'una a l'altre, però amb necessitat per principis no són realment [*reell*] i per essència quelcom únic i unit» (§41).

Com s'hauria de capir una tal certesa? Com podria haver-hi la convicció que hi ha una percepció husserliana i un percebut, si no fos admetent que es fa qüestió de la cosa percebuda, per exemple, per tal d'adonar-se que és lliurada a tall de percepció husserliana? Certament s'esmenta la multiplicitat davant de la unitat de la cosa, i això pressuposaria la contraposició entre ombreig de la cosa i cosa, entre percepció husserliana i percebut.

Potser no se'n trauria l'entrellat si no s'hagués admès algun acarament entre un interrogant, una cerca, etc. (per tant quelcom que estableix un cert dubte, incertesa, expectació, etc.), i la percepció quotidiana, de tal manera que hi hauria la polaritat entre la donació d'un contingut fet problema i un contingut tal qual, entre percepció husserliana i percebut.

Hi hauria l'experiència perceptiva directa d'una cosa i la que pregunta — però no hi hauria cap pas que dugués d'un contingut qüestionat al no qüestionat sense abandonar l'actitud crítica.

Independentment del valor i de l'extensió que es volgués lliurar a la suspensió, caldria establir que aquests continguts no serien la percepció (seguint l'exemple), sinó continguts perceptius problematitzats irreductibles a percepció. Aquells sols servirien per a contemplar i classificar estats suspesos, aquesta per a

percebre coses i esdeveniments.

La certesa que la percepció i la cosa percebuda no són quelcom únic i unit naixeria doncs de fer interpretar quelcom que és simplement el contingut perceptiu per la resultant d'un fer incert un contingut.

La suspensió dels continguts, la resultant de la qual seria “la percepció” (“la vivència perceptiva”), tindria de retop conseqüències per a la mateixa cosa perceptiva, per al mateix percebut. La cosa és ara:

«la unitat intencional, allò conscient idènticament i unitàriament en el discórrer contínuament ordenat de les multiplicitats perceptives que van sobreposant-se».

Caldrà veure més avall com es va concretant tot això.

Es comprèn que en parlar de **l'ésser de la consciència i de l'ésser de la realitat** (§ 42) es fes com si fossin afers clarament discernibles; que es defensés **l'ésser merament fenomènic del transcendent i absolut de l'immanent** (§ 44), que es reblés la distinció entre vivència i realitat **pel contrast entre els afers no percebuts vivencials i reals** (§ 45), que finalment es defensés **la indubtabilitat de la percepció immanent i la dubtabilitat de la transcendent** (§ 46).

VIII

§ 42. L'ÉSSER COM A CONSCIÈNCIA I L'ÉSSER COM A REALITAT [*REALITÄT*]. DIFERÈNCIA PER PRINCIPIS DELS MODES DE LA INTUÏCIÓ

Hi ha una diferència essencial entre l'ésser com a vivència i l'ésser com a cosa: aquesta no es pot donar mai com un tros de la composició [*Bestandstück*] de la consciència; «per principis correspon a l'essència regional vivència (en especial a la singularització regional cogitatio) que sigui perceptible en una percepció immanent; a l'essència d'una cosa espacial, però, que això no sigui així». Si, com ensenya una anàlisi més detallada, «correspon a l'essència de cada intuïció que dóna una cosa, que d'altres dades anàlogues de cosa es puguin aprehendre alhora amb la donació de la cosa pel respectiu gir de mirada [*Blickwendung*], en el mode d'eventualment separables capes i nivells inferiors en la constitució del que apareix com a cosa — tal com, per exemple, la “cosa visual” en les seves diferents singularitzacions — val també per a totes el mateix: que són, per principis, transcendent».

La diferència cardinal més important en l'essència de l'ésser és doncs la diferència entre consciència i realitat [*Realität*], entre immanent i transcendent.

En l'ésser immanent l'objecte intencional, que es dóna amb el caràcter de si mateix en persona, és realment [*reell*] immanent a la percepció i no s'ofereix per ombrejos, una vivència no s'ombreja.

En l'ésser transcendent l'objecte intencional, que no es dóna amb el caràcter de si mateix en persona, no està realment [*reell*] immanent a la percepció i s'ofereix per ombrejos.

«On no hi ha un ésser espacial no té cap sentit el llenguatge d'un veure des de diferents punts de vista, en una orientació que canvia, segons els diferents costats que s'hi ofereixen, segons les diferents perspectives, aparicions, ombrejos. D'altra banda és una necessitat essencial, a aprehendre com a tal en una visió [*Einsicht*] apodíctica, que l'ésser espacial és en general perceptible per a un

jo (per a qualsevol possible jo) solament en una caracteritzada classe de dades. Sols pot “aparèixer” en una certa “orientació”, amb la qual estan pretraçades necessàriament unes possibilitats sistemàtiques per a constantment noves orientacions, a cadascuna de les quals correspon de nou un cert “mode d’aparició”, que expressem, valgui el cas, com a dada de tal “costat” i de tal altre, etc. Compringuem el llenguatge de modes d’aparició en el sentit de modes de *vivència* (pot tenir també, com és visible a partir de la descripció efectuada ara, un sentit òntic correlatiu), llavors això vol dir: correspon a l’essència d’unes *classes de vivència* peculiarment bastides i, encara millor, d’unes concretes percepcions peculiarment bastides, que allò intencional que hi tenen sigui conscient com a cosa de l’espai; correspon a la seva [de la cosa] essència la possibilitat ideal d’esdevenir en multiplicitats perceptives contínues i determinadament ordenades, que sempre són perllongables de nou, i que mai no estan tancades. En el bastiment essencial d’aquestes multiplicitats, hi radica que estableixin una unitat d’una consciència *donadora unísonament*, i certament d’una cosa perceptiva que apareix sempre més perfecta, sempre per nous costats, sempre amb determinacions més riques. D’altra banda la cosa de l’espai no és res més que una unitat intencional que per principis base sols pot ser donada com a unitat d’uns tals modes de l’aparició».

* * *

[notes de lectura al text §42]

1. Un llistat terminològic.

El paràgraf remarca les distincions establertes prèviament, amb alguna afegit a propòsit de la unitat de l’objecte intencional transcendent. Un llistat de les maneres de referir-se a les diferències entre éssers (agafant una taula com a exemple) seria, valgui el cas:

**En l'èsser immanent
l'objecte intencional:**

Ésser com a vivència

Cogitatio

Percepció immanent

Immanent

Consciència

El mateix en persona

No s'ombreja

(Ésser absolut §44)

**En l'èsser transcendent
l'objecte intencional:**

Ésser com a cosa

No és un tros de la composició

(Cogitatum)

(Percepció transcendent)

Transcendent

Realitat

No el mateix en persona

S'ombreja

(Ésser fenomènic §44)

2. La interpretació de l'objecte transcendent.

La cosa transcendent passa a ser en Husserl «una unitat intencional» (cf. les línies que s'hi refereixen al §42), que es va desplegant en múltiples modes d'aparició.

Es defensaria que el pare de la fenomenologia exercità una interpretació del fet de donar-se les coses, de les quals hi ha més experiència quan se la va rodejant, explorant, etc.

El manteniment d'unes sèries de percepcions passades, i la perspectiva de més sèries, fa de les unes i de les altres aparicions processos comparables a la percepció actual, de manera que el valor del conjunt dependria del de l'aparició, per tant de la funció representativa a partir d'ombrejos (cf. §41). Ja s'ha proposat que la percepció immanent husserliana deu ser una resultant a partir d'un cert distanciament des d'una actitud crítica (cf. §41,2; també §35,3-4). Per això les sèries complementàries, com l'aparició actual, dibuixen un programa que deu tenir dificultats alhora d'evitar alguna tipus d'idealisme.

IX

§44. L'ÉSSER MERAMENT FENOMÈNIC DEL TRANSCENDENT, L'ÉSSER ABSOLUT DE L'IMMANENT

[Husserl insisteix que la presència de la cosa espacial en persona no s'ha de confondre amb cap representació simbòlica per mitjà d'una imatge o d'un signe (§ 43)].

La percepció de coses té també una certa *inadequació*: una cosa es dona “unilateralment” [*einseitig*]; això vol dir d'una manera incompleta, i és el que prescriu la representació [*Darstellung*] per mitjà de l'ombreig. «Una cosa es dona necessàriament en mers “*modes d'aparició*”, per això hi ha necessàriament un *nucli d'“allò representat realment [wirklich]”* envoltat en forma conceptual [auffassungsmäßig] d'un horitzó de “*dada conjunta*” [*Mitgegebenheit*] *impròpia* i de més o menys vaga *indeterminació*». I el sentit d'aquesta indeterminació ja està prefigurat pel sentit de percepció de cosa. D'altra banda «la indeterminació significa, sí, *necessàriament determinació d'un estil ben prescrit. Assenyala per avançat* les multiplicitats possibles perceptives que, sobreposant-se l'una a l'altra contínuament, s'apleguen en la unitat d'una percepció, on la cosa que dura contínuament mostra, en fileres d'ombrejos sempre noves, “*cares*” sempre noves (o, reculant, les anteriors). Per això els moments de la cosa impròpiament coaprehesos esdevenen progressivament una representació real [*wirklich*], per tant una dada efectiva; les indeterminacions es determinen millor per tal de transformar-se en dades clares; en una direcció inversa allò clar esdevé de nou no clar, allò representat en no representat, etc. *Ser imperfecte d'aquesta manera in infinitum correspon a l'essència insuperable de la correlació entre cosa i percepció de cosa.* Determinant-se el sentit de la cosa a través de les dades de la percepció de la cosa (i què podria si no determinar-ne el sentit?),

llavors aquell sentit exigeix una tal imperfecció, ens remet necessàriament a connexions contínuament unitàries de possibles percepcions que, des d'una qualsevol efectuada, s'estenen segons un mode *sistemàticament ben reglat* en infinitament moltes direccions, i certament sense fi en cadascuna, sempre comandada per la unitat de sentit. Per principis sempre roman un horitzó d'indeterminació determinable, malgrat que prosseguim tant com vulguem en l'experiència, malgrat que hagin transcorregut grans continus de percepcions actuals de la mateixa cosa. Cap Déu no hi pot canviar res, com tampoc que no sigui $1+2=3$, o que no hi hagi una qualsevol altra veritat essencial».

Pel contrast amb el transcendent, el que és perceptible immanentment és merament immanent. «La *vivència*, dèiem, no és representable. En això rau que la percepció de la vivència és simplement contemplar [*Erschauen*] quelcom que està donat (o s'ha de donar) *en la percepció com un "absolut"*, i no com l'idèntic dels modes d'aparició per ombrejos». La vivència d'un sentiment no s'ombreja, un so de violí sí, etc. «És així mateix evident que els mateixos continguts ombrejadors de la sensació i que pertanyen realment [*reell*] a la vivència de la percepció de la cosa, actuen com a ombrejos per a quelcom altre, però no es donen alhora per ombreig.

«Cal observar a més la següent distinció. Tampoc una vivència no és, ni mai no ho pot ser, percebuda completament; no se la pot copsar adequadament en la seva plena unitat. La vivència és per essència un riu que nosaltres, dirigint-hi la mirada reflexiva, podem perseguir nedant [*nachschwimmen*] des de l'instant de l'ara, mentre els trossos que romanen endarrere es perden per a la percepció. Sols en la forma de la retenció [*Retention*] tenim consciència d'allò immediatament conlòs, o sigui en la forma d'una rememoració [*Wiedererinnerung*] retrospectiva. I al capdavall tot el meu corrent vivencial és una unitat de la vivència de la qual és impossible per principis una aprehensió perceptiva completament "nedant alhora" [*mitschwimmende*]. Però *aquesta* incompletesa, o sigui "imperfecció", que correspon a l'essència de

la percepció de la vivència, és diferent per principis d'aquella que rau en l'essència de la percepció "transcendent", de la percepció per representació ombrejadora, per quelcom així com una aparició».

* * *

[notes de lectura al text §44]

1. La retenció en Husserl

1. Hi ha retenció. Es tracta que s'ha pogut copsar la vivència, és a dir, se l'ha distingida, gaudeix d'un ésser, etc., i que la vivència que ha estat viscuda es troba en el corrent vivencial; i que hi ha corrent vivencial en l'accepció que l'estudiós es troba en l'ara d'aquest corrent.

S'esmenta la retenció perquè hi ha aprehensió: un mode actual peculiar; n'hi ha en el sentit que la vivència és sempre corrent vivencial, i que pot perfectament fer-se solidària d'allò que acaba d'esdevenir perquè ho conté.

L'expressió del text és molt curiosa d'evitar d'introduir canvis òntics, i les metàfores permeten de no referir-hi d'altres aspectes, de tal manera que es presenta la retenció pulcrament, que no compromet res més que un mode peculiar de la vivència del corrent vivencial.

L'aprehensió expressa en Husserl (que ho fa també amb d'altres expressions, cf.§37) aquell mode actual, i ara la retenció seria el mitjà que indicaria com ocorre.

El marc on es presenta la retenció reix a fer-ho i no compromet l'aprehensió.

2. Certament la imatge del corrent vivencial gaudeix de molta plasticitat i versemblantment es troba emparentada amb el temps.

La dificultat no rauria, quan es considera ben bé, en l'expressió d'aquest passar constantment l'ara, o en el ser

conscient del pas del que ocorre, sinó en el fet que la retenció expressa la resultant d'una actitud crítica respecte d'alguns continguts (cf. §41,2), quan alhora te en compte que passa.

És a dir: la retenció no hi introdueix nous problemes, sinó que palesa el que ocorre a la vivència perceptiva (mantenint-nos sempre en aquest exemple), que és la resultant d'una posició crítica, pel fet que necessàriament s'escorre de l'ara.

Per això la imatge del riu de la vivència o del corrent vivencial no hi introduiria res més, i a la vegada podria semblar paradoxal perquè conté ara alguna referència al que no és ara.

En aquest cas el desllorigador estaria a sobrepassar una circumstància que no permetés assumir els continguts sense reserves (algunes de les condicions en què es lliurarien es trobarien, fora de l'abast, en un cos no fenomènic), i a admetre ensems que les modalitats del conscient no deuen suposar un trasbals òntic per a aquells continguts.

X

§45. VIVÈNCIA NO PERCEBUDA I REALITAT [*REALITÄT*] NO PERCEBUDA

«A la classe d'èsser de la vivència, li pertany que una mirada de percepció contempladora es pugui dirigir del tot immediatament a cada vivència real [*wirklich*] i viva com a present originari. Això s'esdevé en la forma de la “*reflexió*”, que té com a característica pròpia que el que hi és aprehès perceptivament es caracteritza per principis com a quelcom que no sols és i dura enmig de la mirada perceptiva, sinó que *ja era abans* que aquesta mirada s'hi dirigís. “Totes les vivències són conscients”, això es diu doncs en especial respecte de les vivències intencionals; aquestes no sols són consciència de quelcom i com a tals no sols existeixen quan són, aquelles mateixes, objectes d'una consciència reflexiva, sinó que són allí ja irreflexionadament com a “fons” [*Hintergrund*] i per tant per principis com a disponible perceptiu, en un sentit prou anàleg al de les coses no ateses que es troben en el nostre camp visual extern. Aquestes poden trobar-se sols disponibles en la mesura que, ja com a inateses, en certa manera són conscients, cosa que vol dir quan apareixen. *No totes* les coses satisfan aquesta condició: el meu camp visual de l'atenció, que abraça tot el que apareix, no és infinit. D'altra banda la vivència irreflexionada ha de satisfer així mateix certes condicions de la disponibilitat, malgrat que d'una manera completament diferent i d'acord amb la seva essència. No pot pas “aparèixer”. En qualsevol cas les satisfà sempre a través del mer mode del seu ser-hi [*Dasein*], i certament per a aquell jo al qual pertany, la pura mirada del qual [*el jo*] eventualment viu “en” aquella vivència. Sols perquè la reflexió i la vivència tenen aquestes característiques essencials ara merament apuntades podem saber quelcom de les vivències irreflexionades, per tant també de les mateixes reflexions. Que les modificacions

reproductives (i retencionals) de les vivències tinguin les qualitats paral·leles, sols correponentment modificades, és quelcom obvi».

Prosseguim el contrast: «*La classe d'èsser de la vivència és de ser perceptible en el mode de la reflexió per principis*. La cosa és per principis també *perceptible*, i és aprehesa en la percepció com a cosa del meu món circumdant. Sense ser percebuda, també pertany a aquest món, està per això *també allí doncs per al jo*. Però en general no de manera que una mirada de simple atenció s'hi pugui dirigir. El camp del fons, comprès com a camp de la simple considerabilitat [*Betrachtbarkeit*], sols abraça certament un petit tros del meu món circumdant. El "hi és" vol dir més aviat que, des de les percepcions actuals amb el camp de fons apareixent realment [*wirklich*], sèries de percepcions *possibles*, i alhora contínuament i unísonament *motivades*, amb camps de coses sempre nous (com a fons no atesos), aconduïxen, seguint, fins a aquelles connexions perceptives on la cosa trobada s'ofereix a l'aparició i a l'aprehensió. No hi ha per principis cap alteració essencial quan tenim en compte, en lloc d'un jo únic, una pluralitat de jos. Sols per referència a una possible avinença recíproca [*Wechselverständigung*] es pot identificar el meu món d'experiència amb el dels altres i alhora es pot enriquir amb llur experiència de més. Un transcendent que estigués mancat doncs del lligam descrit, a través de connexions unísones de motivacions, amb la meua respectiva esfera de la percepció actual fóra un supòsit completament sense fonament; un transcendent que per principis n'estigués mancat fóra un *sense sentit*. D'aquesta classe és per tant l'èsser existent [*Vorhandensein*] d'allò no percebut actualment del món de les coses, classe que és essencialment diferent a l'èsser conscient, per principis, de les vivències».

* * *

1. «Totes les vivències són conscients»

L'expressió «totes les vivències són conscients» és la manera de comunicar que, enllà d'un aprehendre perceptiu, si es pregunta a algú, absort en l'activitat, què feia, respon de seguida això o allò. El no reflexionar-hi no implica l'absència de vivència o, si es vol, que hi ha un fet conscient al marge de dirigir-hi una mirada de percepció contempladora.

Husserl no ho planteja deixant de banda la retenció, sinó que en seria un complement: el paràgraf anterior ho considerava des de la retenció, i aquí accentua la vivència abans de la retenció.

És clar que allò que expressa «per a totes les vivències» val així mateix per a la retenció o la reflexió, que es podrien assimilar també com a «disponibles perceptius», pel fet que s'hi pot considerar com treballa la retenció o la reflexió.

Una vegada més s'hi constata que la vivència preaprehesa, i també la retenció o la reflexió, que són les aquí tractades, són a respectar per les corresponents aprehensions.

2. Un excurs a propòsit del camp perceptiu.

Un cos natural es lliuraria a la percepció, de manera que bastaria que se'l mirés perquè se'l percebés així, i aquest mateix cos es trobaria enmig de moltes altres coses. Es parlaria d'un camp del fons (un camp visual, etc.) per l'obvietat que es mira alguna cosa, o s'hi pensa, mentre hi continua havent-hi una visualitat efectiva, per exemple. La limitació visual (seguint això) de les coses que es veu no estaria renyida, és clar, amb el fet que se les col·loqués, les coses visuals que es contempla, entre totes les pensables.

Certament el domini de les relacions entre una cosa, el seu fons, i la resta dels afers naturals, seria una resultant, hi hauria una tal objectivitat, les condicions de la qual remetrien a un cos no

fenomènic; per això se sabia sense dificultat del que hi hauria darrera del que fos, enllà d'un qualsevol afer, o es podria conjecturar això o allò a propòsit d'una circumstància canviant.

El camp perceptiu no seria res que no permetés, per mitjà d'un canvi d'atenció, de lliurar els afers que s'hi trobessin, i àdhuc com a fons efectiu es mostrarien a tall de realitats de fons. La percepció no semblaria tenir cap suggeriment que hi hagués una *mera* efectivitat, sinó que no seria res més que l'espectacle present que s'oferiria a través d'una multiplicitat (visual, tàctil, etc.), de tal manera que recolliria una qualsevol qüestió de coneixement: s'hi entendria percebent, s'hi rumiaria percebent, etc.

XI

§46. INDUBTABILITAT DE LA PERCEPCIÓ IMMANENT, DUBTABILITAT DE LA TRANSCENDENT

«De tot això es desprenen importants conseqüències. Cada percepció immanent garanteix necessàriament l'existència [*Existenz*] del seu objecte. Dirigeixi's l'aprehendre reflexionador a la meua vivència, llavors he aprehès una mateixitat absoluta [*ein absolutes Selbst*], el ser-hi [*Dasein*] del qual no és negable per principis, això és, la visió que no hi sigui és impossible per principis; seria un contrasentit de mantenir com a possible que una vivència donada així vertaderament *no fos*. El corrent vivencial és el meu, el del pensador, corrent vivencial, per més que pugui haver-hi àmbits certament prou grans inabastables, haver-hi zones no conegudes del corrent passades i venidores; però així que jo miro cap al viure que flueix en la seva presència real [*wirklich*] i m'hi agafo jo mateix com el subjecte pur d'aquest viure (què significa això caldrà que ens n'ocupem pròpiament més tard), dic simplement i necessàriament: *jo sóc, aquest viure és, jo visc: cogito*.

«A cada corrent vivencial i a cada jo com a tal hi ha la possibilitat per principis de guanyar aquesta evidència, cadascú duu en ell mateix la garantia del seu absolut ser-hi com una possibilitat per principis». Hi ha doncs una «reflexió que aprehèn el ser-hi absolut [*das absolute Dasein*]».

Per contra correspon a l'essència del món de les coses que cap percepció no hi lliuri un absolut, per això hi ha sempre la possibilitat que el donat, malgrat la consciència constant de la seva presència mateixa en persona, no existeixi. «L'existència [*Existenz*] d'una cosa mai no és tal qual exigida necessàriament per la seva donació, sinó en certa manera és sempre contingent. Això vol dir: sempre és possible que el curs ulterior de l'experiència forci a abandonar el ja establert per dret

d'experiència. Era, es diu més tard, mera il·lusió, al·lucinació, mer somni coherent, etc...».

Va quedant clar que, pel cantó del món de les coses, sols hi ha una realitat presumptiva [*präsumptive Wirklichkeit*]; per l'altre cantó hi sóc jo mateix, hi és la meva actualitat vivencial a tall d'una realitat absoluta [*absolute Wirklichkeit*], donada per una assumpció incondicionada i inderogable.

Hi ha doncs la tesi del món com a quelcom contingent davant de la tesi del jo i del meu viure com a quelcom necessari; el donat com a cosa pot no ser, cap vivència no pot no ser: és aquesta la llei essencial que defineix aquesta necessitat i aquella contingència.

És clar que aquesta necessitat és la d'un factum, i no la d'una pura necessitat essencial (la d'una pura especificitat eidètica d'una llei essencial).

«Les notes ara desenvolupades fan també clar que no és concebible *cap prova*, extreta des de la consideració de l'experiència del món, que ens faci certs de l'existència [*Existenz*] del món amb absoluta seguretat. El món no és dubtós en el sentit que hi hagués motius racionals que calgués considerar contra la força colossal de les experiències unísones, sinó en el sentit que és *pensable* un dubte, i ho és perquè mai no s'exclou per principis la possibilitat de no ser. Qualsevol pes de l'experiència, per més gran que sigui, pot ser de mica en mica contrapesat i superat. Tot això no modifica res de l'ésser absolut de les vivències, i certament les pressuposa sempre».

* * *

[notes de lectura al text §46]

1. Una realitat absoluta.

1. La indubtabilitat del cogito en Husserl esdevé des de l'aprehensió de la vivència.

«Aquest viure és», «jo visc», «cogito»: no puc no expressar-ho mentre hi ha una reflexió que aprehèn el ser-hi absolut.

En el text de Husserl, s'hi troba així mateix que hi ha *ein absolutes Selbst* (una mateixitat absoluta): se sosté que s'hi lliura una evidència, una realitat absoluta, quelcom necessari com a fet, una assumpció incondicionada i inderogable, etc.

2. La percepció immanent, l'aprehensió de la vivència, etc., validen un ser-hi absolut.

En el cas que sostinguem que aquella percepció, vivència, etc., resultaria a partir d'una actitud crítica a tall d'una certa dessolidarització que menés a un clos privat — i alhora que no hi hauria manera d'assumir un cos natural a partir de vivències, o de sèries de vivències, d'una tal condició —, llavors naixeria la pregunta què és aquesta realitat absoluta.

La resposta ja ha estat dita: una resultant. Llavors per poc que n'hi hagués una esforç, hi entraria fàcilment el dubte a partir de permetre-hi interrogar-se sobre això o allò. Perquè sols s'hauria arribat a un afer eteri, evanescent, amb poc pes òntic, de cap a cap líquid, esmunyedís.

Certament Husserl estava convençut que una qualsevol transcendència era la fita d'una composició real de la percepció, certesa que li permetria fer-se fort en l'immanent i en el jo visc.

Tanmateix podríem mantenir que l'absolut és l'ens (el transcendent husserlià), i que és aquest que lliuraria certesa arreu.

Es podria estimar també que no hi hauria res d'indubtable i que sols s'admetria així allò de la qual cosa no se cerqués alguna possibilitat d'engany; unes tals circumstància no comportarien, és clar, que no hi hagués una gradació de certes i que no es tingués i tot per evident tal o tal altre afer.⁶

2. La certesa d'allò real

Que correspongui a l'essència del món de les coses que hi hagi la possibilitat que el donat no existeixi, que sols hi hagi aquí

---

⁶ Un estudi del jo, de l'evidència, del cogito, i d'altres, es troba desenvolupat a *La subjectivitat, el cogito i allò real* QF8.

una realitat presumptiva, que es faci pensable que no sigui el món, que no n'hi pugui haver prova concloent que hi sigui, etc. Totes aquestes expressions suggereixen el desdibuixament de la realitat (tal i com se la manté quotidianament) en profit d'una determinada interpretació, amb unes percepcions immanents que mereixerien els comentaris de dalt (resultat d'un qüestionament, d'un lloc aparentment clos, d'una dada òptica diversa de percepció immanent i de transcendent, etc.). Fet i fet la realitat perceptiva quotidiana és interpretada per mitjà d'un reguitzell de vivències. Si al capdavall s'admet el caràcter presumptiu de la no existència de la cosa (es diu que això és pensable), vol dir que, sigui el que sigui aquella unitat intencional de la cosa, es prefereix entomar el transcendent a partir de l'immanent; vol dir que s'abandona, a l'hora de l'estudi de la donació perceptiva comuna, la decisió realista (que no es podria ja recuperar des del seu immanent), i per això s'ha de lliurar a un procés itinerant que va explorant la cosa i marcant direccions de tota mena, etc. Hi ha la voluntat que la vivència de què es gaudeix amb una certesa total pugui servir per a ajudar en les comeses a través de multiplicitats fetes o possibles, quan s'admet la cosa com una unitat intencional transcendent: la comprensió sobre el sentit de la vivència, de l'ombreig, etc., passa a ser comprensió de la seva utilitat per a la cosa transcendent, quan el saber que fa qüestió del seu contingut, i el suspèn, no supera aquest estat més que abandonant-lo⁷.

---

⁷ A propòsit de la demostrabilitat d'haver-hi un afer transcendent en una accepció no husserliana, cf. *Resums i acotacions de lectura a Sein und Zeit de Martin Heidegger* QF53.